

PATVIRTINTA

“ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas”, UAB
Rektorius 2022 m. lapkričio 30 d. įsakymu
Nr. 2022/01-07-72

ATITIKTIES MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI KOMITETO VEIKLOS NUOSTATAI

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto (toliau – Komitetas) veiklos tikslas yra suteikti patvirtinimą dėl tyrimų, kuriuos planuoja atlikti “ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto”, UAB (toliau – ISM Universitetas) bendruomenės nariai, atitikties mokslinių tyrimų etikos reikalavimams, iki planuojamo tyrimo vykdymo pradžios.
- 1.2. Komiteto sudėtį tvirtina ISM Universiteto rektorius.
- 1.3. Komiteto veiklos nuostatus (toliau – Nuostatus) tvirtina ISM Universiteto rektorius ir jie įsigalioja nuo pasirašymo datos.
- 1.4. Komiteto pirmininkas už Komiteto veiklą atsiskaito ISM Universiteto rektoriui.
- 1.5. Visa informacija apie planuojamus atlikti tyrimus, pateikta Komiteto vertinimui, yra laikoma konfidencialia.
- 1.6. Komiteto Nuostatai skelbiami ISM Universiteto tinklapyje lietuvių ir anglų kalbomis.

2. Komiteto funkcijos

- 2.1. Pagrindinės Komiteto funkcijos yra:
 - 2.1.1. vertinti ir tvirtinti mokslinių tyrimų, kuriuos atlikti planuoja ISM Universiteto dėstytojai, administracijos darbuotojai bei doktorantai (toliau – bendruomenės nariai), atitiktį mokslinių tyrimų etikos reikalavimams prieš pradėdant tyrimo vykdymą;
 - 2.1.2. skatinti tyrimų etiką ir akademinį sąžiningumą tarp ISM Universiteto bendruomenės narių bei konsultuoti juos susijusiais klausimais.
- 2.2. Komitetas tyrimų atitiktį etikos reikalavimams vertina siekiant užtikrinti:
 - 2.2.1. pagarbą moksliniuose tyrimuose dalyvaujančių asmenų orumui, gerovei ir teisėms bei sumažinti dalyvavimo tyrime keliamą žalos riziką tyrimo dalyviams;
 - 2.2.2. atviro mokslo praktikų, kiek tai įmanoma, bei (asmens) duomenų valdymo reikalavimų laikymąsi;
 - 2.2.3. mokslinių tyrimų etikos vertybių bei principų laikymąsi.
- 2.3. Komitetas vertina bei patvirtinimą suteikia 1) doktorantų atliekamiems tyrimams, 2) finansuojamiems (iš valstybės, agentūrų ar privataus kapitalo įmonių lėšų) ir nepriklausomiems tyrimams, kuriuos atlikti planuoja ISM Universiteto bendruomenės nariai Lietuvos Respublikoje. Jei patvirtinimo reikia bakalauro ar magistro studijų programų studentų baigiamiesiems darbams, paraišką Komitetui teikia atitinkamo darbo vadovas.

- 2.4. Komitetas vertina tik tyrimus, į kuriuos įtraukiami žmonės (toliau – tyrimo dalyviai), kuriuose renkami asmens duomenys ir/ar nagrinėjami aplinkos apsaugos klausimai.
- 2.5. Komitetas nevertina biomedicininį tyrimų ir tyrimų, kuriuose dalyvauja gyvūnai. ISM Universiteto bendruomenės nariai, planuojantys atlikti tokio pobūdžio tyrimus, paraišką įvertinti planuojamo tyrimo atitiktį mokslinių tyrimų etikos reikalavimams teikia atitinkamoms Lietuvos Respublikos institucijoms (Lietuvos bioetikos komitetui dėl biomedicininį tyrimų, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai dėl su gyvūnais susijusių tyrimų).
- 2.6. Komitetas veiklą vykdo, laikantis tyrimų etikos principų ir vadovaujantis teisės aktu, reglamentuojančių tyrimų vykdymą Lietuvoje reikalavimais, Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus gairėmis bei tarptautinių organizacijų, tokių kaip – bet tuo neapsiribojant, Europos mokslinių tyrimų sąžiningo elgesio kodeksas, ESOMAR etikos kodeksas ir kiti – gerąją praktika ir elgesio kodeksais.

3. Komiteto sudarymas ir valdymas

- 3.1. Komitetas yra sudaromas iš ne mažiau kaip šešių asmenų, atstovaujančių pagrindines ISM Universiteto tyrimų grupes ir sritis bei turinčių patirties šiose veiklose:
 - 3.1.1. bent 2 akademinį darbuotojų, turinčių ne mažiau kaip 10 metų mokslinių tyrimų vykdymo patirties, iš kurių bent 1 turi darbo mokslinio žurnalo redkolegijoje patirties;
 - 3.1.2. bent 2 akademinį darbuotojų, turinčių ne mažiau kaip 5 metų mokslinių tyrimų vykdymo patirties;
 - 3.1.3. bent 1 akademinio darbuotojo, turinčio ne mažiau kaip 1 metų mokslinių tyrimų vykdymo patirties ir bent 2 metų darbo versle patirties;
 - 3.1.4. teisininko ar kito ISM Universiteto darbuotojo, turinčio ne mažiau kaip 2 metų darbo su duomenų apsauga patirties.
- 3.2. Komiteto nariai privalo būti nepriekaištingos reputacijos ir pasirašyti konfidencialumo pasižadėjimą, kurio privalo laikytis penkerius metus pasibaigus kadencijai. Asmens duomenų paslaptis saugoma neterminuotai.
- 3.3. Akademiniai nariai į Komitetą renkami trejų metų kadencijai. Užtikrinant Komiteto veiklos tęstinumą ir nuoseklumą pasibaigus daugumos Komiteto narių kadencijai, praėjus dvejiems metams nuo Komiteto veiklos pradžios yra išrenkamas bent vienas naujas, punkte 3.1. nurodytus reikalavimus atitinkantis narys trejų metų kadencijai.
- 3.4. Komiteto nariai išrenka Komiteto pirmininką ir pirmininko pavaduotoją vienerių akademinį metų laikotarpiui per pirmąjį naujai išrinkto Komiteto posėdį ir atitinkamai per pirmąjį Komiteto posėdį kitais mokslo metais.
- 3.5. Komiteto susirinkimams vadovauja Komiteto pirmininkas ar pirmininko pavaduotojas. Tais atvejais, kai Komiteto pirmininkas ar pirmininko pavaduotojas negali dalyvauti susirinkime, Komiteto nariai išrenka laikinai pirmininko pareigas einantį narį.
- 3.6. Komiteto susirinkimai organizuojami akademinį metų – nuo rugsėjo iki birželio mėn. imtinai – eigoje taip dažnai, kaip reikia, t.y. gavus ISM Universiteto bendruomenės nario paraišką įvertinti planuojamo tyrimo atitiktį. Komiteto pirmininkas ar pirmininko pavaduotojas sušaukia Komiteto posėdį, išsiųsdamas

visiems Komiteto nariams elektroninius laiškus su planuojamo susirinkimo darbotvarke.

- 3.7. Komiteto nariai rotacijos pagrindu atlieka sekretoriaus pareigas, į kurias Komitetas išrenka vieną iš narių penkių mėnesių laikotarpiui.
- 3.8. Komiteto nariui atsistatydinus arba ISM universiteto rektoriui atsistatydinus narį nepasibaigus jo kadencijai, į jo vietą likusiam Komiteto kadencijos laikotarpiui renkamas naujas narys, kaip nurodyta Nuostatų 3.1 punkte.
- 3.9. Komiteto nariai, kuriems kyla interesų konfliktas dėl vertinimui pateikto tyrimo projekto, nedelsdami raštu informuoja Komiteto pirmininką ar pirmininko pavaduotoją ir nusišalina nuo vertinimo. Tais atvejais, kai Komiteto pirmininkas susiduria su interesų konfliktu, jis raštu informuoja pavaduotoją, nusišalina nuo vertinimo ir paveda posėdžio pirmininkavimo funkciją pavaduotojui.

4. Komiteto darbo tvarka ir sprendimų priėmimas

- 4.1. ISM Universiteto bendruomenės nariai, planuojantys pradėti mokslinį projektą/tyrimą, kaip nurodyta 2.3. ir 2.5. punktuose, iki tyrimo pradžios teikia paraišką Komitetui. Paraišką teikia vyriausias tyrėjas (projekto vadovas). Paraiškos forma ir su jos pildymu bei pateikimu susijusi informacija yra talpinama e-mokymo platformoje.
- 4.2. Komitetas vertina tik nepradėtų vykdyti tyrimų atitiktį etikos reikalavimams, t.y. prieš pradėdant tyrimo vykdymą, išskyrus tęstinius ir iš kelių studijų susidedančius tyrimus, pradėtus dar iki Komiteto veiklos pradžios. Tokiais atvejais Komitetas vertina tik naujų tyrimo etapų /studijų atitiktį.
- 4.3. Gavus paraišką Komiteto pirmininkas per 15-20 darbo dienų sušaukia susirinkimą planuojamo tyrimo atitikties etikos reikalavimams įvertinimui. Susirinkimas yra laikomas įvykusi, jeigu jame dalyvauja daugiau kaip pusė Komiteto narių. Susitikimai yra uždari ir gali būti organizuojami gyvai, nuotoliniu arba mišriu būdu. Pateiktų paraiškų vyriausieji tyrėjai į posėdį kviečiami, jeigu sprendimui priimti reikia papildomos informacijos, arba jie savo iniciatyva iki atitinkamo susirinkimo pateikia rašytinį prašymą dalyvauti susirinkime.
- 4.4. Komitetas turi teisę patvirtinti, atmesti ir (arba) prašyti pakoreguoti numatomą tyrimų planą atsižvelgiant į taikytinus etikos ir teisinius reikalavimus.
- 4.5. Vertinant tyrimą, Komitetas atsižvelgia į šiuos tyrimo aspektus:
 - 4.5.1. galimą numatomų tyrimų riziką tyrimo dalyviams ir numatomas priemones jai sumažinti;
 - 4.5.2. ar dalyvavimas planuojamame tyrime yra savanoriškas ir pagrįstas informuotu sutikimu;
 - 4.5.3. ar gerbiami ir apsaugoti tyrimo dalyvių poreikiai ir interesai, jei tarp jų yra nepilnamečių ir (arba) asmenų iš pažeidžiamų grupių;
 - 4.5.4. ar yra laikomasi konfidencialumo ir duomenų apsaugos principų;
 - 4.5.5. ar tyrimo dalyviams yra suteikiamas atlygis už dalyvavimą tyrime, kompensuojama už patirtas išlaidas bei numatytos kitos naudos ar paskatos bei jų pagrindimą.
- 4.6. Komitetas sprendimą dėl tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikos reikalavimams priima bendru sutarimu arba, jei reikia, balsuojant. Visi Komiteto nariai turi lygias balsavimo teises, tačiau esant vienodam balsų skaičiui, lemiamas yra Komiteto pirmininko balsas.

- 4.7. Komitetas sprendimą dėl tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai priima ir apie tokį sprendimą pareiškėjus informuoja ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo Komiteto posėdžio.
- 4.8. Tais atvejais, kai Komitetas neturi kompetencijos vertinti konkretų tyrimo projektą, jie konsultuojasi ir bendradarbiauja su kitais ISM Universiteto bendruomenės nariais ir/ar išorės institucijomis. Ne Komiteto nariai atlieka tik patariamąjį vaidmenį ir neturi balsavimo teisės.
- 4.9. Jei Komitetas nepatvirtina paraiškos ir turi pastabų dėl tyrimo atitikties etikai ir/ ar rekomenduoja kai kuriuos pakeitimus, pareiškėjas (-ai) turi pakeisti savo tyrimo planą, kaip rekomenduojama, ir pakartotinai pateikti paraišką pakartotiniam vertinimui, arba pateikti pagrįstą paaiškinimą, jei nesutinka su Komiteto rekomendacijomis, arba informuoti Komitetą apie savo sprendimą nebevykdyti planuoto tyrimo.